

Снежана Ивковић
ХОДОЧАСНИЦА ВОДЕ

Уредник
Зоран Колунџија

Снежана Ивковић

ХОДОЧАСНИЦА ВОДЕ

Поетски спис о животу једне апатриде
на путу ка Великој води

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Ову књигу посвећујем кћерки Милици, храброј путници, тренутно на другом крају света, коју не знам када ћу, у ово доба „короне“, поново загрлити.

Торонто, септембар 2020.

I

Да, заволела сам овај град
Од првог слетања авиона
Са страхом од слетања
Од првог буђења
Са страхом од буђења
Са страхом од неразумевања
Од немарне љубазности људи
Ове шарене пијаце света
Под стакленим звоном
Крај велике воде
Да, од првог свитања у сутеренској собици
Са мирисом липа и кише Хај парка
Да, од првог заласка сунца
Испраћеног са врха облакодера
Негде изнад аутопута 401
Који се као ужарена лава
Улива у пурпур запада
Као пут за Страшни суд

II

Човек са шалом
у црном раскопчаном капуту,
журно је замакао за угао
Квин стрита...
И овога сам јутра,
још поспана,
грабила ка углу у следећу станицу
метроа – Јанг, јужни смер.
Пре него што ћу заронити у подземље,
прешла сам, као очишћење,
свој славни пут експресним аутобусом,
који ме свакога јутра
носи Дон Валијем¹ ка југу,
у загрљај града.

¹ Назив аутопута у Торонту _____

III

Никако нисам успевала да се
удобно наместим на седишту.
Боинг 747 је преваљивао растојања
као да се упутио некуд изван света.
Ни љубазне стјуардесе, ни јастучићи,
ништа ме није могло опустити.
Укључих најновији филм –
Мирис жене.
Слеп, депресиван, импулсиван
официр је тај слепи даса,
Ал Паћино, који одлучује
да заврши живот,
само да себи испуни
још неколико жеља...
Тако потиснух филм у глави –
опроштај на Славији,
последњи загрљаји,
опраштање са оцем
који остаје сам...
Његов лик ми лелуја пред очима
док се усиљено смешкам
и шалим са пријатељима.
Тмурно кишовито вече,
неизвесност
да ли ћемо успети,
нове санкције тек су донете...
У аутобусу поред мене
седи колега са студија.
Он за Урал,
ми, за Канаду.
Док Ал вешто ставља
метак у цев.

IV

У једној сцени, слепи генерал вози Ферари,
у следећој пије најбољи виски...

Пратим десперадоса, све до сцене
када репетира пиштољ.

Млади питамац задужен за њега
упада у собу, као у филму.

Хвата га за руку, баш кад треба.

У току сцене рвања,
драматичне и са добрим глумцима,
како то само Амери раде,
ја напрасно бризнух – у плач.

Грло ми се стегло, да се угушим.

Турбуленција мозга и душе.

Тресем се,

сузе саме лију.

Старија жена поред мене упита
зашто плачем и ја јој кажем:

– Зато што не разумем дијалог из филма.

И настављам да грцам:

– Како ћу да се снађем у туђој земљи
када ни обичне дијалог не разумем?

Бес и самосажалење грунуше из мене.

Госпођа, румунска Јеврејка, упита
шта планирам да радим у Канади.

– Пеглаћу веш, бубнух ја

прво што ми је пало на памет.

На то ће она озбиљним гласом

да се у Канади не пегла,

показа ми покретима руку

како се веш из машине за сушење

само стресе и сложи,

не треба му пеглање.
Отрех сузе, гледам је забринуто,
а онда праснух у смех.
Дакле, ни то нећу моћи да радим
са овим муцавим енглеским!?
Како било да било,
ова румунска Јеврејка
успе да ме смири.
Настављам да пратим филм.
Ал Пађино у свом црном капуту са шалом
хода Менхетном...
Одједном, нагло крене преко улице.
Сви се у авиону испрепадају.
Настане хаос, шкрипа кочница
и опште трубљење...
Он са штапом који носе слепи,
сања да се његов наум заврши ту,
за тили час, трас!
под точковима неког аута,
док дланом о длан.
Али се не да млади питомац
који га сустиже
и одвлачи у хотелску собу.
И док Боинг труби и граби
кроз небеске семафоре,
очас дође срећан крај филма –
љубав све побеђује,
жеђ за животом
јунак утољава вискијем...
И ја заборављам пеглање.
Хепиенд, макар до краја лета...

V

Човека са шалом
угледах кроз прозорче
које гледа у башту
куће у којој се сместисмо,
у чији сутерен
једва да допире дневна светлост.
Да ли је то мушка фигура у пролазу,
или утвара, помислих...
И журно затворих тај једини поглед
у нови свет
у који падосмо с неба,
свако само са по два кофера
и добром надом.
И пре него што ћу утонати у сан,
насмеших се сенци. Или варци?
Захвална што ме није напустила
ни сада, док лежах
на отрцаном душеку
простром на поду,
у сутеренској собици
без намештаја.

VI

Почетак деведесетих,
тражење посла у Торонту:
не било каквог посла,
већ тражење посла у струци,
још увек је било помало старинско.
Прочиташ оглас у дневним новинама,
Торонто Стар, на пример,
на машини откуцаш резиме
и пошаљеш поштом.
Резиме сигурно стигне
и онда чекаш –
увежбаваш чекање, мењаш очекивања
час за један, час за други посао,
ти стара чекалица.
Душан је одмах купио скупоцену
полу-електронску машину за куцање.
Та је нон-стоп била у погону,
као и ја,
као сви ми,
чекаоци на репу колоне света,
на репу колоне ровитих – новодошлих
у времену и међувремену,
изван времена.

За то време,
Жишка нешто чепрка по башти.
Нашла је мале грабуље, лопату и колица,
све то у шупи иза куће,
детенце открива нови свет,
наизглед лака срца,

трчи за веверицама
уређујући своје мало баштенско царство.
Пита је једног недељног преподнева
комшија изнад нас, кога назвасмо
Вери бизи мен,²
јер је био ту само викендом:
Хау ар ју³?
Жижица као из топа одговори –
Ај ем фан! (ја сам забавна).
Вери бизи мен се гласно насмеја
и оде горе.
И тако све до јутра
када је нагло заболи стомак
и остане код куће.
Кажем нагло,
јер се у тој речи крије замка,
запрепашћење које нас је паралисало.
Па се следећег дана све понови.
Не посумњасмо ништа.
Мислимо, уморила се
од целодневног боравка у школи,
нека се мало одмори
док смо ми у школи језика,
или у трци за послом.
(Не знамо да се за то плаћа казна,
или се иде у затвор,
јер смо дете испод 12 година
оставили само у кући.)
А онда стигне први телефонски рачун,
астрономска цифра и листа бројева

² A very busy man (engl.) – Веома заузет послован човек

³ How are you? (engl.) – Како си?

за које нисмо знали чији су.
Ау, 011 381 3393, 2242 442 до Београда;
ал' се ту причало на даљину!
Сигурно наш привремени станар,
који са нама углавном ћути,
али се распричао
у разговору са родним крајем!
Тек што је стигао из Београда,
већ не може без наших вицева
и вести из прве руке!
Оптужимо га, он погледа листу,
каже нам да то нису његови бројеви.
Те речи усмерише наше погледе
на Жишку. Мрвица мамина
стајала је спуштене главе –
страшна питања ће да се обруше
на њену главицу,
на њену детињу душицу.
Звала је другарицу у Београду,
нерешива енигма за нас,
како је са седам година
открила све те бројеве
који су лавиринт и за старије,
све те бројеве које треба окренути
да би се добио број преко баре?
То су нам донели
њезини стомачни проблеми!
Забезекнути гледасмо
час у њу, час у рачун,
схватисмо узрок проблемима
и ноћним морама...

Срце ми се цепало,
чуло се преко баре како се цепа.
Сви су то чули, не само ја,
притиснули су рукама уши
да не чују тај звук, њима познат
кад устају и када лежу...

VII

Мики Кнедла је тек стигао
са троје деце,
још је тражио где да се смести,
кад му стиже вест: Отац му је
у Београду пао на сред улице
Страхињића бана.
Срчана блокада
под мирисним липама...
Микију се кнедла заглавила
у грлу, баш је код нас вечеравао и
за прву помоћ,
у име оца и сина и светога духа,
сручио је на екс пола флаше
вискија, оног single malt,⁴ најскупљег
директно из флаше, као из чутуре
по српски, војнички.
Тако је Мики решио свој
и очев проблем.
А нама усадио страх.
Заборавих да кажем да су
кнедле биле од гриза,
али не превелике и не тврде,
за оне који знају да гутају кнедле
или да их прегризу пазећи да
не прегризу сопствени језик...

⁴ Само једна дестилација од слада само једне врсте житарица при производњи вискија.

VIII

Тако се Ал Паћино извукао,
а Мики Кнедла заглавио.
И да наставим, иако знам
да је превише смрти за почетак.
Тај ланац смрти који ме мучи
сада, као и онда...
Време је руски рулет
и зато играјмо,
сада је наших пет минута.

Мира је управо кренула
са продајом Хербалајфа.⁵
Затрчала се, па не стаје.
Презентира на презентацијама,
рукује се чврстим стиском руке,
гледа ведро у очи сваку дебељуцу,
потенцијалног клијента.
Другим речима,
бизнис баш кренуо,
када је сазнала да јој је мајка
са осмог спрата
бањичког солитера
скочила
у сред ведре, звездане ноћи.
Сузе су јој пресушиле,
а бол за најмилијима,
у грудима неиздржив,
пресудан је био
да полети у неизвесно...

⁵ Врста производа за мршављење

IX

Елем, дневно смо слали
десетине коверата.
За најразличитије огласе
и за најразличитије фирме,
у све могуће градове Канаде,
а након пар месеци
и у градове читавог света.

О томе има своју причу и Ранко,
пријатељ, који је у обећану земљу
стигао неколико година пре нас
и у давању савета већ био
стара џомба.

Са својом младом супругом
подизао је троје мале деце
и налазио времена за дошљаке попут нас.
Дочек на аеродрому, био је царски!
Довезао нас је до првог станишта.
Већ следећег дана донео је прегршт
сушених кобасица из сопствене пушнице,
(ала миришу те 'басице, и данас их памтим).
Кажем да је Ранко донео
којекакве ситнице да се мало скућимо
ми бескућници,
без окућнице, без прага
који је тамо код нас највећа планина,
а овде само праг.
Планина коју смо прекорачили
тешких ногу и тешка срца,
али кад смо већ ту, добро је

да имамо Ранка.
Донео је неке столице,
распарене тањире и неке канте,
и завесе за прву помоћ
да нам се не чуде комшије
који имају дурбине.
Радозналост им је ко језеро
о којем су нам причали бајке.
И таман да га испратимо,
за нама се залупише врата
нашег полу-подрумског стана.
Појурисмо назад на улицу.
– Ранко, упомоћ!
Он из гепека извуче пајсер,
па са њим опет доле у наш ћумез.
И тако нам оби врата
тог, тек уплаћеног станчића.
Скакали смо као веверице
од радости, а Ранко се само смејао.
Тај његов широки осмех,
то се не заборавља,
фотка са пајсером у ручердама,
као да хоће да каже,
„има ли још шта да се обија
док сам вам при руци“.